Bijlage 2: Werkblad

Werkblad voor het onderzoek

Opdracht 1: Varen op zee

1. Ga naar de website www.hk-botters.nl/onderwijs en klik op kaarten. Zo kom je op de kaartvergelijkingssite. Kies voor de rechterkaart de kaart van de Zuiderzee uit. Vroeger heette het IJsselmeer de Zuiderzee. Wat is het grootste verschil tussen de kaart van vroeger en de kaart van nu?
2. Vanuit Harderwijk voeren de schippers de zee op. Ze bleven vijf tot zes dagen weg. Rond 1900 leefde een groot aantal gezinnen in Harderwijk van de visserij. Ze visten op de hele Zuiderzee. Op de kaart kun je zien hoe groot het vissersgebied was. Overal werd gevist, in het noorden vooral op ansjovis, haring zwom overal. Harderwijk had goede relaties met Marken, Hoorn, Enkhuizen, Volendam, Huizen, Urk en andere vissersplaatsen aan de Zuiderzee. Zoek deze plaatsten op de kaart. Teken met behulp van de tekentool, de vaarroutes naar deze steden.

3. Welke stad is het verste varen?

4. Sla de kaart op en mail de kaart naar je mailadres. Je gaat straks met je kaart verder.

Opdracht 2: Knopen leggen

In het verhaal hoorde je over de slibknoop. Harmen had deze knoop moeten leggen, maar in plaats daarvan had hij de paalsteek gelegd. Deze knopen ga je nu zelf leren. Nodig: twee dikke stukken touw.

1. Ga naar de website www.hk-botters.nl/onderwijs klik op video's en bekijk de twee instructiefilmpjes.
2. Ga nu zelf aan de slag met de stukken touw en oefen deze knopen. Als het je is gelukt, kun je de twee belangrijkste knopen maken!

Opdracht 3: Vistechnieken

1. Pak het informatie boek je er bij. Als je het niet hebt gekregen van de leerkracht, kun je het ook online bekijken op www.hk-botters.nl/onderwijs.
2. In het boekje kun je veel vinden over vissen die gevangen werd en welke technieken daarvoor werden gebruikt. Zoek uit welke vissen bij welke vistechnieken horen: lees goed en trek lijnen van de vis naar de juiste vistechniek.
   Tip: een paling kan op twee manieren gevangen worden.

Een **hoekwant** is gereedschap waarmee je kunt vissen. Het is een lange lijn met minstens honderd vishaakjes. De lijn wordt in het water gelegd en blijft een tijdje liggen. Later komt de visser het hoekwant leeghalen.

De **snoekbaars** zwemt over de bodem.

Een **staand wand** is een val van netten en wilgentakken. Vissen kunnen wel naar binnen maar niet naar buiten zwemmen. Ze worden heel diep in het water geplaatst.

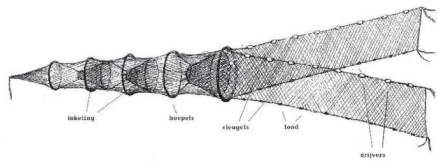

Paling

Dit **kistje** werd op de bodem van de zee neer gezet. De vis wordt het kistje ingelokt met aas. Kijk goed naar de vorm van het kistje.

De **haring** zwemt in een grote school.

Een **sleepnet** is een heel groot net dat je achter je boot aan sleept. Daarmee kun je grote scholen vissen in één keer vangen.

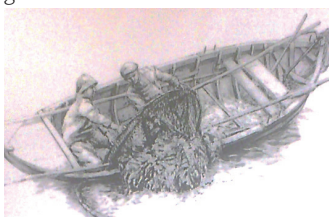

Garnaal

Een **gaand want** is een sleepnet met fijne mazen, daar kunnen kleine vissen en andere diertjes mee gevangen worden.

Paling

Opdracht 4: De botter

Een goede schipper kent de botter door en door. Hij weet elk plekje op de boot. Het is ook heel belangrijk dat je aan bood alle namen van de onderdelen kent. Wanneer iemand je vraagt snel het grootzeil te laten zakken, moet je weten wat het grootzeil is. Jullie gaan ook een bottertocht maken, het is handig als je weet waar de belangrijkste onderdelen van de boot zitten.

1. Neem het informatieboekje erbij.
2. Zoek informatie op over: voorschip, middenschip en achterschip. Trek een lijn van deze woorden naar de juiste plek op de afbeelding:

vooronder - bun - grootzeil - fok - mast - giek - zwaard

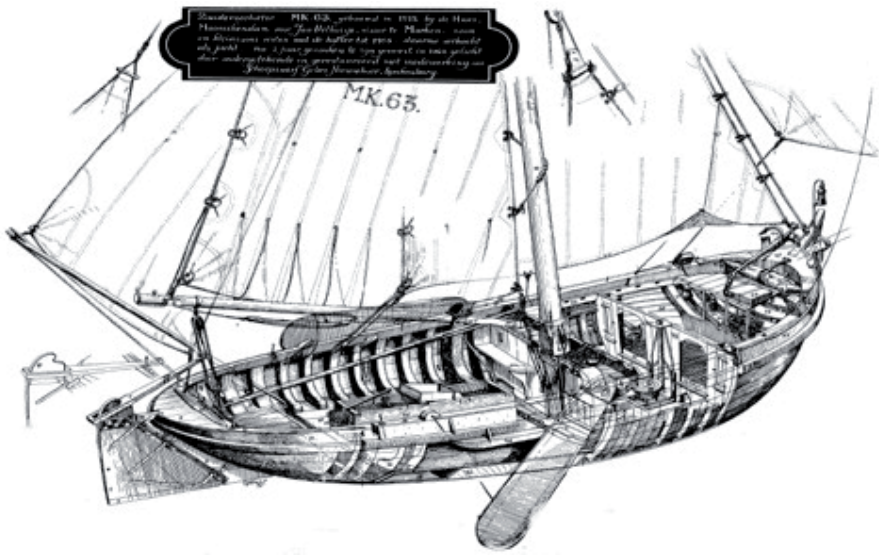

3. Beantwoord de volgende vragen, streep door wat niet klopt:
   - Waar sliepen de vissers? Op het dek / in het vooronder / ze sliepen niet
   - Waar werd de vis bewaard? In tonnen op het dek / in de bun / in het vooronder
   - Werd de vis dood of levend bewaard? Levend / dood

Opdracht 5: Bijzondere plekken in Harderwijk

In het verhaal hoorde je over verschillende plekken in de stad: het vissershuisje, de Vischmarkt, de Vischpoort, de haven en de werf Veluvia.

1. Bekijk het informatieboekje. Hierin en op de website vind je oude afbeeldingen van deze bijzondere, historische plekken. Ga naar www.hk-botters.nl/onderwijs en klik op afbeeldingen. Download van iedere plek een oude afbeelding en sla deze op, op je computer.
2. Zoek uit waar de afbeelding in de stad thuis hoort.
3. Open de kaart die je naar jezelf gemaild hebt. Je gaat de kaart nu vullen met deze oude, historische foto's. Bekijk het instructie filmpje als je nog niet helemaal weet hoe de site werkt. Met de knop markeringen toevoegen kun je oude foto's op de plekken 'hangen'. Zo kun je zien hoe bepaalde plekken er vroeger uitzagen.

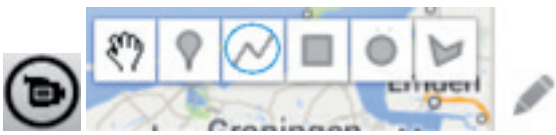

4. Sla de kaart op door deze naar jezelf te mailen. Je gaat straks met de kaart verder aan het werk.

Opdracht 6: Beroepen

In het informatieboekje en in het verhaal kom je verschillende beroepen tegen die te maken hebben met de visserij. Nevenbedrijven worden deze genoemd.

1. Zoek vijf beroepen op in het boekje en schrijf op wat zij leverden voor de vissers.

1	Nettenboetster	
2	Touwslager	
3	Timmerman	
5	Smid	
6	Hellingbaas	

2. In de winter werd er bijna niet gevist. Veel mensen leefden daarom op de pof. Leg uit wat dat is.

3. Zou je nu op de pof kunnen leven in Nederland? Leg je antwoord uit.

Opdracht 7: Bijnamen

1. Op pagina 16 kun je wat lezen over bijnamen. Lees het goed door.
2. Iedere visser had een bijnaam. Die naam kwam tot stand door een combinatie van voor en achter namen. Jij gaat straks ook een tocht maken op een botter. Maak van je eigen naam een bijnaam, zoals de vissers dat vroeger ook deden. Wat zijn jullie bijnamen?

Les 2
Opdracht 8

In de eerste les heb je oude foto's gezien van bijzondere plekken in de stad: de werf, de haven, de molen, de Vischpoort, de Vischmarkt en het vissershuisje. Hoe zien deze plekken er nu uit? Onderweg (op de boot en aan de wal) maak je foto's van belangrijke plekken. Dit zijn plekken die de overblijfselen van de visserij laten zien. Of plekken die compleet zijn veranderd. De foto's heb je nodig voor de laatste opdracht van het project.

Les 3
Opdracht 9: Bijzondere plekken in de stad

Je hebt tijdens les 2 of in je eigen tijd foto's gemaakt van bijzondere plekken. In les 1 heb je een kaart gemaakt, deze heb je naar jezelf gemaild. Hier ga je mee verder.

1. Open de kaart die je gemaild hebt naar je emailadres.
2. Via de knop markering toevoegen kun je je foto's toevoegen aan de kaart, op de juiste plek.
3. Je hebt nu nieuwe foto's naast de oude foto's staan. Zo kun je goed het verschil zien tussen vroeger en nu.
4. De kaart sla je op en kun je mailen naar jezelf en naar je leerkracht.
5. In de klas laat je het resultaat zien.
6. Je kunt de kaart thuis openen en gebruiken tijdens een wandeling.